

troer, at saalænge der ikke paalægges nogen Mand i Landet nogen Forpligtelse til at gjøre eller lade Andet, end hvad han selv vil, og saalænge der ikke tillægges dem anden Myndighed, kan det fra den lovgivende Forsamlings Standpunkt aldeles ikke betragtes som noget Indgreb. Kultusministeren har ikke gjort andet, end hvad Enhver maa være berettiget til i Kraft af den ved Grundloven hjemlede Associationsret. Man maa heller ikke misforstaae mig, som jeg beklagede, at Kultusministeren ikke har henvendt sig til den lovgivende Magt, for at Menighedsraadene kunde komme til at staae som virkelig lovlige Institutioner, da det maa være overladt Ministeren, paa hvilken Maade han vil gaae frem i saa Henseende. Det er altsaa ikke mod Circulæret, som heller ikke foreligger til Forhandling, jeg anker, men det er mod dets Anvendelse i denne Lov. Jeg kan ikke anerkjende Noget som havende en lovlig Eksistens, der ikke har anden Hjemmel end en indholdsrig, men dog svævende Afhandling, en confidentiel Meddelelse fra Ministeren til en vis Klasse af Embedsmænd i Form af et Circulære. Jeg kan derfor ikke være med at anerkjende det som Noget, der er lovlig bestaaende, naturligtvis ikke i Modsetning til ulovligt, men som Noget, der skulde være berettiget til af den lovgivende Magt at anerkjendes som havende legal Tilværelse. Jeg kan altsaa ikke stemme for Loven.

Bloch: At dette lille Lovforslag er blevet Gjenstand for saa stærkt et Angreb, maa man vistnok finde meget overraskende, hvad enten man seer hen til Forslagets uskyldige Indhold, eller til den Omstændighed, at det allerede uansøgt har passeret første og anden Behandling. Man har talt, som om den meget ærede Kultusminister vilde indsmugle uægte Menighedsraad i Folketirken og maastee paa denne Maade paaliste Folketirken en Forsatning. Men hvad har da Ministeren gjort? Han har erklæret, at han var tvivlraadig, om Tiden var kommen til at ordne Folketirkens Forsatning; han har derfor villet prøve sig frem og træffe de fornødne forberedende Skridt. Han har sagt til Præster og Menigheder: I maae oprette Menighedsraad, forsaavidt I

finde, at de fornødne indre Forudsætninger dertil ere tilstede; I maae oprette dem omtrent, som I ville, paa den Maade, som I finde at have bedst Brug for dem; og i Continuation heraf siger han nu, at hvor saadanne Menighedsraad ere oprettede, der kan Bestyrelsen af det frie Fattigvæsen gaae over til disse. Han har sagt til Landemoderne: Nabner Døren for Stiftets Geistlighed, for at jeg saaledes gennem disse kan komme til Kundskab om den Stemning, der er i Geistligheden, og maastee middelbart ogsaa om den Stemning, der er hos Rægsstanden for de kirkelige Spørgsmaal, navnlig for Ordningen af Folketirkens Forsatning. Man kan have forskellige Meninger om Hensigtsmæssigheden af disse Foranstaltninger, man kan have forskellige Meninger om Rigtigheden i Ministerens Tanke om disse Menighedsraad; jeg har ved en tidligere Leilighed udtalt mig derom; men hvad det synes mig, Alle maae indrømme, det er, at herved aldeles Intet er afgjort, Intet præjudiceret; det er jo ganske foreløbige Foranstaltninger, det er kun forberedende Skridt. Naar den høitærede Minister ad denne Vej er kommen til Klarhed og Sikkerhed angaaende den rette Maade at ordne Folketirkens Forsatning paa, saa kommer han naturligtvis til Rigsdagen med et Lovforslag derom, og Rigsdagen vil da faae at ønskelig Indsydelse paa Sagens Afgjørelse. Forsaavidt da Menighedsraad og Landemoder skulde blive Led i Folketirkens Organisation, vilde det jo ikke kunne skee uden ved Lov. Jeg kan derfor slet ikke forstaae, hvorfor den ærede Viceformand har opbudt saa store Kræfter og svunget sit tunge Sværd over dette lille uskyldige Væsen af et Lovforslag, der ikke kommer nogen Mand for nær, og jeg haaber sikkert, at det høitærede Thing, som ellers med saamegen Føie tillægges hans stærke og smukke Stemme saamegen Betydning, dog ikke vil følge ham ad denne Vej.

Lehmann: Jeg skal dog strax til, hvad jeg for sagde, tilføie, for at ikke flere skulle forfalde til den samme Misforstaaelse, som den sidste ærede Taler, at jeg ikke blot ikke med et eneste Ord har talt om at indsmugle, paaliste o. s. v.,